

TIO PUNKTER FÖR ETT NYKTRARE EU

IOGT-NTO:s mål är ett EU som bidrar till och ger medlemsstaterna makten att föra en evidensbaserad alkoholpolitik samt skapar möjligheter till kunskapsutveckling, utbyte och samarbete mellan medlemsstater för att minska alkoholskadorna i hela EU.

Här är tio konkreta förslag för att ta oss dit.

1. Sluta subventionera vinproduktion och marknadsföring av alkohol genom jordbruksbudgeten

Varje år lägger EU mer än 2 miljarder skattekror på att stödja alkoholproduktion och alkoholmarknadsföring genom särskilda vinsubventioner i jordbruksbudgeten. Dessa pengar bör kortsiktigt gå till att hjälpa vinbönder ställa om till alkoholfritt jordbruk. Långsiktigt bör subventionerna helt avskaffas.

2. Stoppa alkoholskatteflykten. Tillåt Sverige att kräva svensk skatt på alkohol som transporteras av privatpersoner från andra EU-länder

Inom EU betalas alkoholskatt i landet där alkoholen konsumeras och alkoholens kostnader uppstår förutom om privatpersoner själva transporterar den över gränsen. Undantaget leder till ökad alkoholkonsumtion, ökad smuggling och negativ alkoholskattekonkurrens mellan länder. Det ökar alkoholskadorna. Länder där detta orsakar problem (t.ex. Sverige, Danmark, Finland, Estland) bör kunna välja att inte använda undantaget.

3. Inför krav på att alkoholhaltiga drycker märks med budskap om alkoholens negativa hälsoeffekter samt kalorivärde och ingredienser

EU kräver idag att alla livsmedel märks med näringsinnehåll och ingredienser. Alkoholhaltiga drycker ges ett särskilt undantag i märkningslagstiftningen. Detta undantag bör tas bort och ytterligare märkning krävas för att öka medvetenheten om att alkohol är en hälsofarlig vara. Till exempel en text av irländsk modell som informerar om alkoholens koppling till dödliga cancerformer.

4. Motverka alkoholindustrins inflytande över EU-institutionerna genom skärpta regler för lobbying från ekonomiska sårintressen

Alkoholindustrins ekonomiska intresse står i direkt konflikt med samhällsintresset av minskad alkoholkonsumtion. Samtidigt lägger alkoholindustrin över 80 miljoner kronor årligen på lobbying i Bryssel. Den globala ramkonventionen för tobakskontroll kräver att tobaksindustrins utestängs från inflytande över tobakspolitiken. EU bör verka för att en liknande konvention antas för alkohol. EU bör också föregå med gott exempel genom att begränsa alkoholindustrins insyn och inflytande över folkhälsopolitiken. Europaparlamentariker kan föregå med gott exempel genom att anta riktlinjer för sig själva, sin delegation och sin politiska grupp för att minska alkoholindustrins inflytande.

5. Ta bort kryphålet för TV-bolag som sänder alkoholreklam från andra EU-länder

Alkoholreklam ökar alkoholkonsumtionen i samhället, särskilt bland unga. EU har idag minimiregler för TV- och streamingreklam för alkohol inom EU. Dessa är väldigt svaga och de flesta medlemsstater har själva gått fram med starkare lagstiftning. EU:s minimiregler bör uppdateras och förstärkas. Samtidigt bör inte EU-lagstiftning göra det möjligt att kringgå nationella alkoholreklamförbud.

6. Tillåt beskattning av vin efter alkoholhalt och höj de lägsta tillåtna nivåerna på alkoholskatt i EU

Till skillnad från annan alkohol får EU-länder bara beskatta vin efter antal liter, inte efter alkoholhalt. Detta trots att alkoholen, inte mängden druvjuice, är det som är skadligt. EU borde erkänna alkoholskatt som ett hälsoverktyg och tillåta medlemsländer att beskatta all alkohol progressivt efter alkoholhalt. Dessutom är EU:s minimiskatter på alkoholdrycker väldigt låga. För vin finns inte ens något krav på lägstanivå. Minimiskatterna borde därför höjas kraftig.

7. Skydda medlemsstaternas alkoholmonopol från den vinstdrivna näthandeln från andra EU-länder

EU:s medlemsländer med alkoholmonopol får idag bestämma särskilda regler för gränsöverskridande handel med alkohol. EU-kommissionen har samtidigt satt igång en process för att göra det enklare att sälja alkohol över internet. Det är viktigt att hälsa och tillsyn av folkhälsolagstiftning prioriteras högst i den processen och att medlemsstaternas alkoholmonopol inte undermineras av privata distansförsäljare.

8. Stoppa alkoholens särställning i handelsavtal. Idag gynnas alkoholindustrin på andra sektorerers bekostnad

Handelspolitik bestäms idag på EU-nivå. Alkoholindustrin har använt handelsavtal för att försöka stoppa folkhälsolagstiftning i länder både inom och utanför EU. Kommissionen lägger också förhandlingskapital och personalresurser på att gynna alkoholindustrins intressen. Det förlorar andra sektorer på. Till exempel identifieras alkohol som ett särskilt intresse i avtalsförhandlingar och tjänstemannatid läggs på särskilda vin- och spritfrågor. I ett första steg borde alkoholen nedprioriteras för att i framtiden helt undantas från EU:s handelsavtal.

9. Förnya alkoholstrategin. Stöd kunskapsutvecklingen, utbytet och samarbetet mellan civilsamhällesorganisationer, internationella organisationer, myndigheter och departement

EU hade tidigare en strategi för att strukturera upp alkoholarbetet och stödja medlemsstaterna i arbetet med att minska alkoholrelaterade skador. Den upphörde 2012 utan att förnyas trots krav från medlemsstaterna, parlamentet och EU:s regionkommitté. Som ett led i att förnya alkoholstrategin bör pengar reserveras på EU-nivå för biståndsarbete med alkohol som utvecklingshinder samt för alkoholforskning och stöd till civilsamhällesorganisationer som arbetar med alkoholfrågan på EU-nivå.

10. Anta ett alkoholdirektiv som prioriterar folkhälsan. Ambitiös alkohol politik ska inte hindras av den inre marknaden

Idag påverkas alkoholfrågan av en mängd olika EU-direktiv. Ofta finns alkoholen med som en liten del i en mycket bredare lagtext. Det gör att expertis i folkhälsofrågor och alkoholprevention ofta inte involveras när lagstiftning tas fram. EU bör samla sina bestämmelser om alkohol i ett alkoholdirektiv, likt hur man redan gjort för tobak. Direktivet bör klargöra att alkohol inte är en vara som alla andra på den inre marknaden.

